

Nemzetpolitikai összefoglaló

2013. 47. hét

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Magyar közjogi méltóságok látogatása a Felvidéken

Orbán Viktor miniszterelnök vasárnap Rimaszombatban hálaadó istentiszteleten vett részt a helyi református templom felújításának befejezése alkalmából. Ahogy a török hódoltság korában, napjainkban is a templom és az iskola a magyarság megmaradásáért folytatott harc legfontosabb színtere, szögezte le Orbán. „Ahhoz, hogy templomaink és iskoláink megújuljanak, szükség van egy erős anyaországra is, amely képes túllátni saját határain” – hangsúlyozta. A magyar kormány 2011 és 2013 között összesen 119 határon túli templom és egyházi épület felújítását vállalta, ezek közé tartozik az a 23 felvidéki templom és egyházi épület is, amelyre több mint 60 millió forint támogatást nyújtott Magyarország, emlékeztetett a miniszterelnök. „A felvidéki magyarság is, hitem szerint, csak akkor maradhat meg magyarnak, ha képes nyelvét, hitét és identitását megőrizve szülőföldjén élni” – mondta. Áder János köztársasági elnök szombaton az Ung-vidéki Pálócon tett magánlátogatást. Felesége, Anita asszony nagyapjának a sírját látogatta meg. Áder családjával ezután Nagykaposra ment, ahol részt vett a Hercegh Géza – feleségének édesapja – tiszteletére készített emléktábla ünnepélyes leleplezésén.

Magyar Szórvány Napja: konferencia a Magyarság Házában

Az egész magyar nemzet számára fontos a szórvány közösségek megőrzése – jelentette ki Répás Zsuzsanna nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár a Kárpát-medencei magyar szórvány napján a Nemzetpolitikai Kutatóintézetben tartott konferencián. Répás Zsuzsanna hangsúlyozta, a szórvány a Kárpát-medencei magyarság legnehezebb helyzetben lévő része, ők jelentik a „nemzet határát és végvárát”. Hozzátette: a nemzet számára azért fontos a szórvány közösségek megőrzése, mert ha ők lemorzsolódnak, akkor beljebb húzódik a nemzet határa és a tömb széléből lesznek az új szórványok. Mindannyiunk közös érdeke, hogy megadjuk a lehető legtöbb segítséget a szórványban élő magyarság számára - hangsúlyozta. Rámutatott: őket is ugyanúgy a magyar nemzet egészének tekintik, az ő problémáikkal is szolidaritást vállalnak, és ahol lehet, próbálnak segíteni. Az elmúlt években sok segítséget kaptak a szórvány közösségek - jelezte a helyettes államtitkár, aki kiemelte, hogy támogatják az erdélyi szórványprogramot, konszolidálták a csángó oktatási programot, segítik a vajdasági szórvány beiskolázási programot, és valamennyi régióban az iskolabusz-programot. Felidézte, hogy közel egy éve a Magyar Állandó Értekezlet szórvány szakbizottsága arról döntött, hogy november 15-e lesz Kárpát-medence szerte a Magyar Szórvány Napja.

Kulturális autonómiát ígérnek a románoknak

Konszenzusra kell jutni az autonómia fogalmát illetően, és érdemi párbeszédet kell folytatni erről a román közösséggel, fogalmazták meg a résztvevők szombaton

Sepsiszentgyörgyön az Autonómia és regionalizmus – az évtized kihívása című konferencián. Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) és a Bálványos Intézet által szervezett többórás előadás-sorozaton és kerekasztal-beszélgetésen a vártnál is több volt az érdeklődő. Amikor valaki autonómiáról beszél, nehéz eldönteni, hogy valójában mire gondol: önrendelkezésre, hatalommegosztásra, decentralizációra vagy önkormányzatiságra, világosan meg kell határozni a jelentést – szögezte le előadásában Salat Levente politológus. Az egyetemi tanár hangsúlyozta, a szavazatok maximalizálása érdekében a politikusoknak érdeke, hogy fennmaradjon az autonómia sokarcúsága, ám éppen ez lehetetlenítette el a románokkal való kommunikációt: mindenki azt értett belőle, amit jónak tartott, a többségi nemzetben rendszerint hátrányos kép alakult ki. Az Autonómia és regionalizmus – esélyek és kompromisszumok című kerekasztal résztvevői a kommunikáció fontosságára világítottak rá. Az autonómia fogalma azért tabu, mert a magyar és a román politikusok is szavazatgyűjtésre használták, tisztázni kell az előnyeit és hátrányait – szögezte le Marius Obreja, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) szenátora. Mădălin Guruianu, a PNL sepsiszentgyörgyi tanácsosa elmondta: elolvasta az autonómiatervezetet, és nem talált benne garanciát a térségben élő románok számára. „Hogyan lehet bizalmat kiépíteni, amikor a románok és a magyarok képviselői is arra törekcszenek, hogy egymás feje fölött, bukaresti tárgyalások révén ériék el céljaikat?” – tette fel a kérdést Guruianu, aki azzal is egyetértett, hogy vannak román szervezetek, amelyek nem értik a párbeszéd nyelvét. Ugyanakkor felrótta, hogy nem működik a kölcsönösség elve, nincsenek román alpolgármesterek, megyei alelnökök, a román közösség nem rendelkezhet például a kulturális alap 20–25 százaléka felett. Hangsúlyozta, az autonómia liberális elv, hajlandó párbeszédre, ám káros, amikor a televíziókban azok tárgyalnak erről, akik nem a térségben élnek. Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke emlékeztetett, hogy ma már anélkül lehet beszélni az autonómiáról, hogy általános pánik törne ki emiatt. Hangsúlyozta, fontos, hogy a téma napirenden maradjon, nem jó, ha a parlament vita nélkül elutasítja. Toró T. Tibor, az Erdélyi Magyar Néppárt elnöke kifejtette: történelmi okai vannak, hogy a román politika szeparatizmust, elszakadást lát az autonómiatörekvésekben. Úgy vélte, jogos a kritika, hogy a székelyföldi románok miként találják meg magukat az autonómiaprojektben, hiszen kisebbségbe kerülnének a térségben, azonban védené őket a törvény és Bukarest. Kulturális autonómiát kell beépíteni a státútumba, ami szavatolná a románok jogait, szögezte le a néppárt elnöke.

Húsz éves a temesvári Szórvány Alapítvány

Két évtizeddel ezelőtt még a magyar érdekképviselet sem tudta, hogyan viszonyuljon a szórványhoz – jelentette ki Bodó Barna, a Szórvány Alapítvány elnöke azon a konferencián, amelyet a szórvány napja alkalmából tartott az idén húsz éves szervezet. Az elnök az elméleti megalapozás hangsúlyozása és a gyakorlati eredmények sorolása mellett kijelentette, hogy az identitás megőrzésében elsősorban a közösségi önbecsülés a fontos, ezért számos programot indítottak ennek megerősítésére. Az Alapítvány az évforduló alkalmából Pro Minoritate díjban részesítette Répás Zsuzsanna helyettes államtitkárt,

Halzl Józsefet, a Rákóczi Szövetség elnökét valamint Kántor Zoltánt, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatóját. Répás Zsuzsanna köszöntőjében méltatta az Alapítvány eddigi eredményeit valamint kitért a magyar kormányzat szórványprogramjaira is.

Alulról mentenek a szórványt

Helyi és regionális oktatási tervek kidolgozását javasolták megoldásként a szórványbeli magyar oktatás problémáira az RMDSZ pénteken tartott nagyenyedi szórványkonferenciáján. Kelemen Hunor szövetségi elnök köszöntőbeszédében úgy vélte, a felújítás alatt álló nagyenyedi kollégium metaforaként alkalmazható a folyamatosan építkező erdélyi magyar közösségre. Az elmúlt évet értékelve rámutatott: rá kellett jönni, hogy a megszerzett jogok megőrzése legalább olyan nehéz feladat, mint a továbblépés. A tömbmagyarság és a szórvány viszonyára utalva úgy vélte, egyesek megpróbálják szembeállítani a két közösség törekvéseit. „Állítom, hogy semmiféle ellentét nincs, és nem is lehet a tömb és a szórvány érdeke között. A kettő kiegészíti egymást” – hangsúlyozta, természetesnek nevezve, hogy a két térség különböző kihívások előtt áll. Azonban, mint mondta, „a cél közös, hogy mi magunk dönthessünk a bennünket érintő kérdésekben”. Elmondta, a szövetség tevékenységével folyamatosan az összetartozás érzését erősítette, példaként a székely-szórvány tengely kiépítését említve. A konferencia fő témáját a szórványbeli magyar nyelvű oktatás drámai helyzete képezte, melyre a felszólalók egybehangzó véleménye szerint új terveket kell megfogalmazni. Magyarai Tivadar, az RMDSZ oktatási főtitkárhelyettese a legújabb népszámlálási adatok, illetve a Közpolitikai Elemző Központ és a Kvantum Research RMDSZ által is támogatott demográfiai kutatásának eredményeivel próbálta illusztrálni a helyzetet. Rámutatott, az új oktatási törvény, a szórványkollégium-hálózat kiépülése és az egyre romló demográfiai adatok miatt új szakasz kezdődik az erdélyi magyar nyelvű oktatásban, mely új kihívások elé állítja nemcsak a szakmát, az erdélyi magyar közösséget is. A konferencia második paneljében az Összetartozunk Székelyföld-Szórvány Partnerségi Program eddigi tapasztalatait ismertették. A program keretében új partnerségről írtak alá szerződést Hargita és Krassó-Szörény megye között, illetve több kiadványt is bemutatott. Hegedüs Csilla kulturális főtitkárhelyettes a tavaly elindított Örökségünk Őrei – Fogadj örökbe egy műemléket program eredményeit ismertette 26 örökbefogadott műemlékről, emlékműről számolt be. A rendezvényen részt vett Hidvéghi Balázs, az Országgyűlés Nemzeti Összetartozás Bizottságának alelnöke is, aki egy sajtóbeszélgetésen jelezte: mintegy hatvanezer külföldi magyar állampolgár regisztrált a jövő tavasszal esedékes országgyűlési választásokra, ami meglehetősen kevés ahhoz képest, hogy a kedvezményes honosítás bevezetése óta hányan kapták meg a magyar állampolgárságot.

Népszavazás: nincs meglepetés

A Kovászna megyei önkormányzat megszavazta, a Maros megyei elutasította azt a határozattervezetet, amely a székelyföldi fejlesztési régió létrehozását szorgalmazó

népszavazás kiírásáról rendelkezik. A Maros megyei önkormányzat rendkívüli ülésen szavazta le az RMDSZ-frakció által benyújtott tervezetet. A szövetség kezdeményezésére a gyűlésen a megye RMDSZ-es polgármesterei, alpolgármesterei és tanácsosai is részt vettek. A testület végül 14 igen, 19 nem szavazattal és egy tartózkodással elutasította a határozattervezetet. A Kovászna megyei tanács a három magyar szervezetet képviselő 26 önkormányzati képviselő szavazatával gond nélkül elfogadta a beterjesztett határozattervezetet. A négy kormánypárti képviselő ellene szavazott, mivel megkérdőjelezték a népszavazásban körvonalazott régió gazdasági életképességét, és hiányolták a román közösségnek szavatolt garanciákat. A voksolást megelőző vitán Antal Árpád, Sepsiszentgyörgy polgármestere arra kérte a Szociálliberális Unió (USL) képviselőit, támogassák a kezdeményezést, mert az a térségben élők javát szolgálja, másrészt szavazatuk pozitív jelzés lehet a lakosság és a bukaresti kormány fele is. A döntést Kovászna megye prefektusa, Dumitru Marinescu megtámadta hétfőn a törvényszéken. A prefektusi hivatalnak az MTI-hez eljuttatott közleménye idézi azt a törvényi előírást, amely szerint a népszavazás kiírására vonatkozó határozat hatályát mindaddig felfüggesztik, amíg a közigazgatási bíróság jogerős ítéletet nem hoz a népszavazás ügyében. A prefektus körlevélben szólította fel Kovászna megye önkormányzatait, hogy ne tegyenek intézkedéseket a népszavazás megszervezése ügyében.

Tovább korlátozzák a felvidéki magyarok mozgásterét

Létszámától függetlenül minden szlovákiai nemzeti kisebbség mostantól csak egy szavazattal fog rendelkezni a szlovák kisebbségi kormánybiztos hivatalának kisebbségi és etnikai bizottságában, erről maga a testület döntött. A bizottságban mind a tizenhárom nemzeti kisebbségnek van képviselője. Őket az adott kisebbségek civil szervezetei jelölik a 24 tagú testületbe, közülük öt magyar. Bár a bizottság főként tanácsadó testületként működik, mégis fontos a szerepe, ugyanis tagjai készítik elő a kisebbségek helyzetével foglalkozó jelentéseket, és több kérdésben döntést is hoznak. A kisebbségek eddig sem létszámukkal arányos számú szavazattal rendelkeztek, de legalább minden egyes képviselő rendelkezett egy szavazattal. A jövőben viszont mindegyik kisebbségnek csak egy voksa lesz, akárhány képviselője is ül a bizottságban. Az alapszabály ilyen értelmű módosításáról szóló javaslatot a szerb kisebbség képviselője nyújtotta be. A javaslatot a testület magyar, roma és ruszin tagjai, vagyis a legnagyobb létszámú kisebbségek képviselői elutasították, ám azt a bizottság többi, jelenlévő tagja megszavazta. „A döntés elszomorító, hiszen a bizottságban a nagyobb létszámú kisebbségek (köztük a magyar) már eddig is gyengébb képvisellel rendelkeztek lakosságuk számarányhoz képest” - mondta Pék László, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke. Hangsúlyozta: a szlovák kormány már eddig is pozitív diszkriminációban részesítette az alacsonyabb létszámú kisebbségeket a nagyobbakkal szemben, többek között a kisebbségi kultúrára szánt támogatásoknál, de a mostani lépést követően ez a megkülönböztetés már elfogadhatatlan. Pék László szerint

bár a javaslatot a szerb kisebbség képviselője terjesztette elő, annak háttérében a szlovák kormány, valamint a kormányhivatal és a kisebbségügyi kormánybiztos hivatalának vezetésével megbízott Mária Jedličková mesterkedése áll. A módosítás jóváhagyását követően a bizottság magyar tagjai tiltakozásul távoztak az ülésteremből, Pék László szerint fontolóra veszik, hogy a jövőben az adott körülmények mellett egyáltalán részt vegyenek-e a testület munkájában. A változtatás ellen tiltakozott a Berényi József, a Magyar Közösség Pártja elnöke is, aki szerint a lépés súlyos és elfogadhatatlan diszkriminációt jelent. Hasonlóan vélekedett Solymos László, a Most-Híd politikusa, aki szerint „a kormány hadjáratot indított a kisebbségek ellen”, a lépéssel ismét „megsértik a kormány status quora tett ígérését”.

Németh Zsolt: A vajdasági magyarság élen jár az autonómia terén

A magyar kormány támogatja a határon túli magyarok reális autonómiatörekvéseit, legyenek azok területiek vagy kulturálisak - hangsúlyozta Németh Zsolt, a Külügyminisztérium parlamenti államtitkára a szabadkai Pannon RTV Szubjektív című műsorában csütörtökön sugárzott interjújában. „A vajdasági magyarság élen jár az autonómia terén” - jelentette ki az államtitkár, utalva a vajdasági Magyar Nemzeti Tanács működésére. Németh Zsolt szerdán vett részt azon az ünnepségen, amelynek keretében az ötvenzredik vajdasági magyar tett állampolgársági esküt Magyarország Szabadkai Főkonzulátusán. Az interjút ennek alkalmából adta. A politikus kijelentette, hogy a szerb-magyar kétoldalú kapcsolatokban a kisebbségi megállapodások megkötésekor nincs vita a kollektív jogokról. Az a fajta jogfilozófia, amely szerint a kisebbségeknek jár az autonómia, a szerb gondolkodásban centrális tétel - jelentette ki az államtitkár. Hozzátette: „engem nagyon meglepne, ha a (szerb) alkotmánybíróság azt mondaná, hogy az autonómia elfogadhatatlan, mert akkor ezzel azt mondja, hogy a koszovói szerbeknek sem jár az autonómia”. A műsorvezető emlékeztetett arra, hogy a Magyar Állandó Értekezlet (MÁÉRT) követő sajtótájékoztatón úgy fogalmaztak, hogy „a tömbben élő magyarságnak területi autonómia jár, a szórványban élőknek pedig kulturális autonómia”, amire a Vajdaságban többen felkapták a fejüket, és egyesek Orbán Viktor miniszterelnök egy korábbi állítólagos nyilatkozatával kötötték össze, amely szerint Magyarország nem tudja támogatni a vajdasági magyarok területi autonómiáját. Németh Zsolt erre azt válaszolta, hogy Orbán Viktor nem ezt mondta, hanem, hogy „nagyon komoly esélyt látunk a vajdasági magyarság körében arra, hogy most sikeresen lehet megvalósítani a kulturális autonómiát. A kulturális autonómia támogatását semmiféleképpen nem akarjuk feláldozni akármilyen más stratégia vagy célkitűzés érdekében”. A politikus kiemelte, hogy Orbán Viktor sehol nem mondta azt, hogy „nem támogatná a területi autonómiát”. Németh Zsolt szerint a magyar miniszterelnök nagyon világossá tette azt, hogy „a politika nemcsak a hosszú távú víziókról szól, hanem arról, hogy mit tudunk ma megvalósítani. A ma megvalósítható célokat nem szabad feláldozni megfoghatatlan álmok érdekében. A magyar

kormány támogatja a határon túli magyarok reális autonómiatörekvéseit, legyenek azok területi vagy kulturális autonómiára való törekvések. Ez evidencia, a magyar alkotmány is rögzíti, hogy mi támogatjuk ezeket a törekvéseket.”. Hozzátette: arról még beszélni kell, hogy mikor lesz realitása a vajdasági magyar közösség területi autonómiájának.

A KMKSZ alapszervezeti elnökeinek konferenciája

Aknaszlatinán tartotta alapszervezeti elnökeinek hagyományos év végi konferenciáját a jövőre esedékes jubileumi, XXV. közgyűlésére készülő Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ). Kovács Miklós, a szervezet elnöke beszédében hangsúlyozta, az idei helyszínválasztás üzenete, hogy a KMKSZ szolidaritásáról és támogatásáról biztosítja azokat a szórványban élő nemzettársainkat, akik még a tömbben élő magyar kisebbséghez képest is hátrányos helyzetben vannak. Kovács Miklós elnöki beszámolójának középpontjában az Európai Unió és Ukrajna között a napokban aláírni tervezett társulási szerződés, illetve annak a kárpátaljai magyarságra gyakorolt esetleges hatásai álltak. Jelezte, a KMKSZ a magyarországi döntéshozók figyelmébe ajánlotta, hogy a társulási szerződés kapcsán teljesülhetnek a kárpátaljai magyarság olyan régi követelései, mint a Tiszamelléki járás, az önálló magyar tankerület létrehozása vagy a garantált parlamenti képviselő biztosítása. A magyar álláspont azonban jelenleg egyértelmű ebben a tekintetben, Budapest feltétel nélkül támogatja Kijev uniós közeledését, tehát a kárpátaljai magyarság kérdése legfeljebb e folyamat egy későbbi szakaszában kerülhet fokozottabban a figyelem középpontjába. Brenzovics László hangsúlyozta: a magyar állam mindent megtesz a kárpátaljai magyarság védelmében. Példaként a KMKSZ alelnöke a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolát említette, amely ellen az elmúlt hónapokban több politikai háttérű támadás is indult, amelyeket sikerült kivédeni. Ehhez a beregszászi főiskola kiváló teljesítményén túl Magyarország közbenjárására is szükség volt – hangsúlyozta Brenzovics. Gulácsy Géza alelnök a magyarországi televíziós műsorszórás digitális átállításának folyamatáról tartott beszámolójában jelezte: a KMKSZ és a BGA együttműködése a magyar nemzeti média és hírközlési hatósággal meghozta az eredményét, sikerült támogatást szerezni az anyaországtól az átállítás megkönnyítésére a kárpátaljai magyarság körében. A konferencián Hidvéghi Balázs fideszes országgyűlési képviselő, a magyar parlament Nemzeti Összetartozás Bizottságának alelnöke tartott tájékoztatót arról, miként vehetnek részt a határon túl élő magyar állampolgárok a 2014-ben esedékes magyarországi parlamenti választásokon. Jövőre 104 év után újra alkalom nyílik arra, hogy mindenki, aki a Kárpát-medencében él és magyarnak vallja magát, magyarként kíván gondolkodni, cselekedni, döntéseket hozni, részt vegyen a választásokon, képviselőket küldhessen a budapesti parlamentbe – hangsúlyozta a képviselő, aki minden külföldi magyar állampolgárt arra buzdított, éljen a lehetőséggel.